

een brief van sam,

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
T.a.v. minister Carola Schouten
Postbus 90801
2509 LV Den Haag

pagina 1/3

datum 13 april 2022
onderwerp consultatie voorgenomen wetswijziging kostendelersnorm

Geachte minister Schouten,

De Participatiewet wordt op het punt van de kostendelersnorm (KDN) gewijzigd, omdat die KDN momenteel leidt tot ongewenste maatschappelijke gevolgen. Dit vloeit voort uit afspraken die in het coalitieakkoord zijn gemaakt. Het blijkt dat jongeren uit huis gaan of daar niet meer terugkeren omdat ouders op hun bijstandsuitkering gekort worden als de jongeren thuis zouden (gaan/blijven) wonen. Gevolg is bijvoorbeeld dakloosheid van jongeren. Dat vinden we als maatschappij een ongewenst effect van de huidige KDN: de persoonlijke en maatschappelijke 'prijs' weegt niet op tegen de opbrengst.

De vraag is echter of uitvoerend professionals de voorgestelde oplossing ook rechtvaardig, effectief en duidelijk vinden.

Vanuit de systematiek van de bijstand is de KDN niet zo onlogisch. Die gaat ervan uit dat leefeenheden kosten met elkaar delen en dat de normen van de bijstandshoogte van die eenheden ertoe leiden dat de hoogte van de uitkering worden aangepast. Uw voorstel betekent dat u de norm aanpast op een wijze dat ouders geen uitkeringsgevolgen ondervinden als een kind van 21-27 jaar thuiswoont. Het kind wel, maar in mindere mate dan nu.

Ook is geconstateerd dat gemeenten terughoudend zijn om via art 18.1 maatwerk toe te passen. Dit herkennen wij. Het toepassen van maatwerk krijgt op dit moment niet voor niets meer aandacht, ook in onze beroepsvereniging. Art 18.1 geeft gemeenten de opdracht te onderzoeken of individuele situaties en omstandigheden reden zijn om de geldende inkomensnorm bij te stellen. Wij hebben uw ministerie geïnformeerd wat wij als belang zien van artikel 18.1 en dat in onze ogen de toepassing ervan te weinig aandacht krijgt. We zijn bekend met de Divosa-handreiking waarin ook een relatie wordt gelegd met de toepassing van de kostendelersnorm. Die voegt echter weinig toe aan wat in de gemeentebrieven staat: je kunt in crisissituaties een half jaar afzien van de KDN en dat nog eens met een half jaar verlengen.

Een eerste analyse leert ons dat klantmanagers op diverse manieren aankijken tegen de (uitvoerbaarheid van de) voorgestelde wijziging. Dit vraagt om een diepere verkenning. Dat lukt ons niet binnen de gestelde termijn van de internetconsultatie. Vragen die wij onze leden gaan voorleggen, delen we hier graag met u.

koningin wilhelminalaan 5,
3527 la utrecht
hallo@sam.nl, 030 8201021

iban nl96abna0418457220
kvk 56385676
btw 852100784b01

SAM verbindt als beroepsvereniging uitvoerders in het publieke sociaal domein: het juiste doen voor de bestaanszekerheid en het welzijn van burgers.

Wij denken dat ze u kunnen helpen bij de verdere voorbereiding van de indiening van deze aanpassing van de wet. De reacties van onze leden, de uitvoerend professionals, op deze vragen sturen wij u zo snel mogelijk toe.

pagina 2/3

1 Vragen over rechtvaardigheid

Er is gekozen om een specifieke groep waar de KDN nu geldt te verkleinen door de uitsluiting van de leeftijd te verhogen van 21 naar 27 jaar. Waarom deze groep? Is voor gemeentelijke professionals duidelijk waarom deze keuze is gemaakt?

In het rapport van Significant Ape worden meer groepen genoemd waar de KDN als knellend wordt genoemd. Voor die groepen is het ontbreken van een opvangadres even ernstig als voor jongeren. Bijvoorbeeld personen die net uit een GGZ-instelling of detentie komen en geen eigen woning meer hebben. Of als er sprake is van intensieve en langdurende mantelzorg die het kind biedt. Herkennen uitvoerders dat ook andere groepen in de problemen komen door de huidige KDN en dat de wijziging deze groepen niet helpt?

2 Vragen over effectiviteit

Er zijn geen concrete aantallen bekend van mensen die het huis (moeten) verlaten of niet daarnaar kunnen terugkeren. Hoe wordt gemeten of het voorstel leidt tot minder dak- en thuislozen?

Uw wijzigingsvoorstel is pas effectief als burgers besluiten hun kinderen in huis te nemen of te houden. Beslissingen om dat nu niet te doen, worden ook genomen op basis van beeldvorming over wat de KDN zou inhouden. Daarom is goede voorlichting over de wijziging van groot belang. Wij willen met gemeentelijke professionals bespreken of het zou helpen als er meer aandacht aan voorlichting wordt besteed. Ook of daar een taak ligt voor het ministerie. Het betreft hier immers een wettelijke regeling die geldt voor alle ouders met kinderen in de leeftijd 21-27 jaar. Goede landelijke voorlichting over wie nu wel en wie niet (meer) onder de KDN valt kan bijdragen aan meer kennis en een betere afweging door ouders.

Is berekend wat de gevolgen zijn voor bijvoorbeeld de huurtoeslag wanneer door uw wijziging het inkomen toeneemt in de woning van het gezin? Wij willen uitvoerend professionals vragen of zij dit of eventuele andere inkomenseffecten voorzien. En of daarmee de toepassing van de KDN netto dus wellicht geen verschil maakt voor het gezinsinkomen. Is dat het geval, dan heeft dat invloed op de doelmatigheid van uw voorstel.

Naast de huurtoeslag zijn er onder art 31 verschillende middelen opgesomd die van invloed kunnen zijn op de hoogte van de uitkering. Bent u er zeker van dat na wijziging van de KDN hier geen veranderingen in plaatsvinden die alsnog ertoe kunnen leiden dat wettelijk gezien de hoogte van de bijstand bijgesteld zou moeten worden?

3 Vragen over duidelijkheid

pagina 3/3

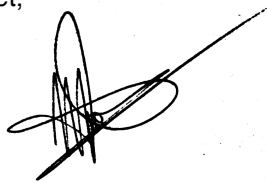
Met het voorstel wordt de indruk gewekt dat de KDN ertoe leidt dat er geen kostendelers meer zijn. Dat is niet juist. De jongeren worden in het voorstel nog immer als kostendelers gezien en hun uitkering wordt verlaagd ten opzichte van een zelfstandige uitkering. Wel in mindere mate dan nu (sterker, ze gaan er meestal op vooruit). De vraag is of dit de communicatie naar de burger vergemakkelijkt. Wij zullen de professionals vragen hoe in hun ervaring het eenvoudig is om dit bijstandsgerechtigde jongeren en ouders te vertellen.

Tevens kan de vraag worden gesteld of de KDN niet even ingewikkeld is om uit te leggen als een thuiswonend kind 22 jaar wordt of dat die 27 jaar wordt. De uitkeringen zijn laag en het tekort aan betaalbare woningen is groot, dat verandert niet.

Waarom is specifiek voor de leeftijd tot 27 jaar gekozen? Daarbij wordt deze groep als jongeren beschouwd. Dit wekt verwarring op. Al vaker is geconstateerd dat verschillende wetten verschillende begripsdefinities hanteren en dat dit verwarring geeft voor de uitvoerder. Nu worden zelfs binnen één wet meerdere definities van 'jongere' gehanteerd. Gebruikelijk is in de PW om uit te gaan van 21 jaar.

Is het uw bedoeling dat voor de groepen die nog wel onder de KDN vallen er op grond van artikel 18.1 en de Divosa-handreiking uitzonderingen mogelijk blijven? Wat maakt dat u denkt dat hier vaker gebruik van zal worden gemaakt? Wij gaan navragen hoe uitvoerend professionals dit inschatten.

Hartelijke groet,

Marcel van Druenen, directeur SAM

SAM is de beroepsvereniging van professionals in het publiek sociaal domein. De professionals die willen en kunnen bijdragen aan meer menselijke maat in de ondersteuning aan mensen. Zij staan het meest dicht in contact met burgers, zij kunnen daardoor het best de hulp en ondersteuning afstemmen op de individuele situatie en behoeften van burgers. Dat doen we door steeds beter te luisteren naar de hulpvragen van die burgers. Ons handelen wordt ingegeven door onze professionele normen en waarden, de wettelijke ruimte die de wet- en regelgeving ons aanreikt en met de facilitering die onze werkorganisaties bieden.

SAM is ontstaan uit de vroegere Beroepsvereniging voor Klantmanagers (BvK) en heeft momenteel bijna 1600 leden.

Op sam.nl vindt u meer informatie, zoals ons beroepsstatuut en onze zienswijze op maatwerk.

